Ruimte om te ondernemen

Speerpuntenagenda van het Haarlemmermeers Ondernemers Platform

2027 – 2030

THEMA 1
Ruimtelijke Ordening & Bereikbaarheid
4 speerpunten

THEMA 2
Bedrijventerreinen & Vastgoed
5 speerpunten

THEMA 3
Duurzaamheid & Energie
4 speerpunten

THEMA 4
Detailhandel & Horeca
5 speerpunten

THEMA 5
Personeel & Arbeidsmarkt
4 speerpunten

HOP
Haarlemmermeers Ondernemers platform

Gepresenteerd op de Dag van de Ondernemer
vrijdag 20 november 2026

Opgesteld door de vijf themawerkgroepen van het HOP

VAN EN DOOR ONDERNEMERS

Inleiding

Haarlemmermeer groeit. De komende jaren komen er tienduizenden inwoners bij, met nieuwe wijken en nieuwe voorzieningen. Ondernemers denken graag mee over die groei en willen die mede vormgeven: zij zorgen voor werk en de levendige centra, ofwel de economische kracht van de gemeente. Daarvoor is ook ruimte nodig. Letterlijk, in werklocaties en netcapaciteit. Maar ook figuurlijk: zoals ruimte om mee te denken en samen met de gemeente en bewoners keuzes te maken. Vandaar de titel van deze speerpuntenagenda: Ruimte om te ondernemen.

De agenda is van en door ondernemers. In 2026 kwamen afvaardigingen van ondernemerscollectieven, parkmanagers en ondernemers samen in vijf themawerkgroepen: Ruimtelijke Ordening & Bereikbaarheid (RO&B), Bedrijventerreinen & Vastgoed (B&V), Duurzaamheid & Energie (D&E), Detailhandel & Horeca (D&H) en Personeel & Arbeidsmarkt (P&A). Onder begeleiding van de HOP-coördinator brachten ze vraagstukken in waar ondernemers dagelijks tegenaan lopen. Die vraagstukken hebben we vertaald naar de 22 speerpunten en naast het coalitieakkoord 2026–2030 en het gemeentelijk beleid gelegd. Zo is per speerpunt inzichtelijk gemaakt waar al aanknopingspunten zijn en waar nog niets geregeld is. Ook ambtenaren, onder wie medewerkers van de afdeling Economische Zaken, dachten in de werkgroepen mee.

Het HOP voert zelf geen projecten uit. Onze kracht is dat we met één stem spreken namens het brede bedrijfsleven in Haarlemmermeer. We agenderen wat nog niet op een agenda staat, jagen aan wat al in beleid staat en denken mee voordat plannen vastliggen. Deze speerpuntenagenda is een kader voor de komende vier jaar. Niet alles zal in vier jaar af zijn en soms zal het HOP ook met actuele ontwikkelingen mee moeten bewegen. Wel geeft ze richting. We vragen het college zich aan deze speerpunten te verbinden en samen met ons werk te maken van een Haarlemmermeer waar veel ruimte om te ondernemen is.

Namens het bestuur van het Haarlemmermeers Ondernemers Platform

5
themawerkgroepen

22
speerpunten

4 jaar
2027 – 2030

Inhoud

De speerpunten in één oogopslag 3

De rollen van het HOP 4

Gebruikte beleidsdocumenten 5

Thema 1 Ruimtelijke Ordening & Bereikbaarheid 6

Thema 2 Bedrijventerreinen & Vastgoed 9

Thema 3 Duurzaamheid & Energie 13

Thema 4 Detailhandel & Horeca 16

Thema 5 Personeel & Arbeidsmarkt 19

Leeswijzer

Deze agenda bestaat uit vier onderdelen.

1 **De speerpunten in één oogopslag:** alle 22 speerpunten op één pagina, per thema in één regel samengevat.

2 **De rollen van het HOP:** welke rol het HOP per speerpunt inneemt: agenderen, aanjagen, meedenken, signaleren of verbinden.

3 **Gebruikte beleidsdocumenten:** de beleidsstukken waarop de speerpunten aanhaken.

4 **De vijf thema's:** per thema een tabel met per speerpunt de uitdaging, de gewenste uitkomst, het haakje in beleid of coalitieakkoord, wat nog ontbreekt en de mogelijke actie. Het gekleurde label in de laatste kolom toont de rol van het HOP.

OVERZICHT

De speerpunten in één oogopslag

Thema Ruimtelijke Ordening & Bereikbaarheid (RO&B)	
1. Regionale verbindingen	Lobbyen bij beide provincies voor een brug over de Ringvaart en doortrekking van de N207 naar de N206.
2. Bereikbaarheid werklocaties	Bereikbaarheid van werklocaties met alle vervoerswijzen expliciet laten meewegen in het mobiliteitsbeleid.
3. Infrastructuur vooraf	Ontsluiting voor bedrijfs- en vrachtverkeer als voorwaarde vooraf bij woningbouw en gebiedsontwikkeling, voor leefbare en veilige kernen.
4. Parkeerverordening	Een eigen, handhaafbaar parkeerregime voor werklocaties, inclusief vrachtwagens en trailers.
Thema Bedrijventerreinen & Vastgoed (B&V)	
1. Vraag en aanbod	Gedeeld zicht op kavels, panden en verplaatsingswensen, met schuifruimte zodat bedrijven binnen de gemeente kunnen doorgroeien.
2. Toekomstperspectief	Per terrein een vastgesteld ontwikkelperspectief en compensatie van werk-m² die door woningbouw verdwijnen.
3. Parkeren en handhaving	Eén parkeer- en handhavingslijn voor alle werklocaties, met een vast aanspreekpunt per terrein.
4. Netcongestie	Van individueel probleem naar een collectieve energieaanpak per terrein (samen met D&E).
5. Toekomstbestendige terreinen	Revitalisering, vergroening, weerbaarheid en een sterkere organisatie (BIZ, parkmanagement) van verouderde terreinen.
Thema Duurzaamheid & Energie (D&E)	
1. Netcongestie	Inzicht in netcapaciteit en in wat wél kan, met ondersteuning voor collectieve energieprojecten.
2. Subsidies	Regelingen vindbaar maken en ondernemers en collectieven helpen bij het aanvragen.
3. Bedrijfsvastgoed	Een gerichte aanpak voor verduurzaming van bestaand bedrijfsvastgoed en eerste principes voor circulariteit.
4. Klimaatadaptatie	Klimaatnormen ook toepassen op werklocaties en in winkelgebieden, met prioriteitsvolgorde en budget.
Thema Detailhandel & Horeca (D&H)	
1. Uitvoeringsagenda	De Nota Commerciële Voorzieningen omzetten in een uitvoerbaar programma met trekkers, budget en HOP als vaste partner.
2. Basis op orde	Een vast basisniveau schoon, heel en veilig per centrum, met een vast aanspreekpunt.
3. Divers aanbod	Sturen op een gevarieerd aanbod met een verdichtingsstudie, een kader voor mengformules en gedeelde monitoring.
4. Horeca	Een actueel horecakader: welke categorieën, waar en hoeveel, met flexibele vergunningen en openingstijden.
5. Groene centra	Vergroening en klimaatadaptatie van centra als meerjarenprogramma met budget (samen met D&E).
Thema Personeel & Arbeidsmarkt (P&A)	
1. Werkgeversingang	Eén herkenbare ingang voor arbeidsmarktdienstverlening voor alle werkgevers, ook buiten de luchtvaart.
2. TechCampus	TechCampus bestuurlijk verankeren, met structurele financiering en meer leerbedrijven uit de HOP-achterban.
3. Om- en bijscholing	Onbenut arbeidspotentieel in beeld brengen en scholing bereikbaar maken, ook voor kleinere bedrijven en buiten techniek.
4. Huisvesting arbeidsmigranten	Een integrale aanpak voor huisvesting van arbeidsmigranten, opgesteld samen met werkgevers.

WERKWIJZE

De rollen van het HOP

De speerpunten laten zien wat ondernemers willen bereiken. Deze pagina beschrijft welke rol het HOP daarbij inneemt. Die rol verschilt per speerpunt: soms moet een onderwerp nog op de agenda komen, soms ligt het beleid er al en gaat het om keuzes en uitvoering. Door de rol per speerpunt te benoemen, is voor ondernemers, college en ambtelijke organisatie helder wat ze van het HOP kunnen verwachten.

Label	Rol	Past bij
Agenderen	**Agendasetter:** *het ondernemersperspectief op de agenda krijgen.* Waar beleid ontbreekt of vanuit wonen en inwoners is geschreven, brengt HOP het vraagstuk in en lobbyt voor agendering, bij de gemeente en waar nodig regionaal richting provincies.	Er is geen haakje in beleid of coalitieakkoord.
Aanjagen	**Aanjager en monitor:** *van beleid naar keuze, budget en voortgang.* Het beleid ligt er, maar niet wat eerst komt en wat het kost. HOP dringt aan op prioritering en volgt structureel of de uitvoering op koers ligt, bijvoorbeeld met een jaarlijks voortgangsgesprek per thema.	Er is een haakje, maar zonder prioriteit, planning of middelen.
Meedenken	**Gesprekspartner aan de voorkant:** *ondernemers als vaste partij in de planvorming.* HOP zit aan tafel vóórdat plannen vastliggen: bij gebiedsvisies, herinrichtingen en mobiliteitskeuzes. HOP vraagt om toetsingskaders, zoals een ondernemers- of horecaparagraaf in plannen.	Er lopen of komen plannen waarin ondernemersbelangen geraakt worden.
Signaleren	**Kennis- en signaleringspartner:** *de oren en ogen van de ondernemers.* HOP helpt de gemeente met structureel inzicht in wat er bij ondernemers leeft. Die informatie helpt bij het onderbouwen van keuzes.	Er ontbreekt actueel inzicht in wat er bij ondernemers speelt.
Verbinden	**Verbinder van collectieven:** *de schakel tussen gemeente en georganiseerde ondernemers.* Veel uitkomsten zijn alleen haalbaar via BIZ, parkmanagement en centrumorganisaties. HOP pleit voor een hogere organisatiegraad en helpt de gemeente om de collectieven als vast kanaal te benutten.	De uitkomst vraagt om collectieve organisatie of één aanspreekpunt.

Hoe we de rollen gebruiken

Elk speerpunt in de agenda krijgt een label met de rol die voorop staat, met hooguit één tweede rol. De rollen sluiten aan op het haakje: zonder haakje ligt Agenderen voor de hand, met haakje Aanjagen. Meedenken, Signaleren en Verbinden ondersteunen beide rollen.

Gebruikte beleidsdocumenten

Per speerpunt staat in de kolom “Haakje in beleid / coalitieakkoord” waar het aanhaakt op bestaand beleid. De kolom “Geen haakje” markeert waar beleid ontbreekt en bestuurlijke agendering nodig is. De haakjes verwijzen naar de volgende documenten.

Beleidsdocument	Waar het over gaat	Haakje bij thema
Coalitieakkoord 2026–2030	“Samen maken we Haarlemmermeer”: het bestuurlijke programma van het college voor deze periode. Er volgt nog een uitvoeringsagenda met meetbare doelen, planning en financiële onderbouwing.	Alle thema’s
Economische Koers Haarlemmermeer	De vastgestelde economische visie van de gemeente, met een uitvoeringsprogramma van 24 acties.	B&V, D&E, D&H, P&A
Koers Werklocatiemarkt Haarlemmermeer	Gemeentelijke koers voor vraag, aanbod, kwaliteit en fasering van werklocaties.	B&V, D&E
REUW 2024	Ruimtelijk Economische Uitwerking Werklocaties (20 december 2024): deel II van de Koers Werklocatiemarkt, met negen toekomstprofielen, een instrumentenmatrix per locatietype en handelingsperspectieven.	RO&B, B&V, D&E
Nota Commerciële Voorzieningen 2026	Gemeentelijk beleid voor commerciële voorzieningen: de koers per kern en gebiedsontwikkeling, functiemenging op werklocaties, verduurzaming van winkelgebieden en een uitvoeringsagenda in hoofdstuk 6.	Alle thema’s
Klimaatadaptatiebeleid	“Klimaatbestendig Haarlemmermeer in 2050”: gemeentelijk klimaatadaptatiebeleid met basisveiligheidsniveaus voor hitte en water.	D&E
Horecabeleid 2009	Benoemt de horecaontwikkelgebieden, die in de praktijk zijn uitgegroeid tot belangrijke ontmoetings- en verblijfsgebieden.	D&H
Beleidsplan Stichting TechCampus 2024–2029	Publiek-private samenwerking van onderwijs, opleidingsbedrijven, ondernemers en gemeente rond techniekonderwijs.	P&A
Monitor Plabeka 2023–2024	Eindrapportage van het Platform Bedrijventerreinen en Kantoren MRA (19 juli 2024, peildatum 1 januari 2024) over de voortgang van de MRA Bedrijventerreinenstrategie. Aanvullingen op basis van deze bron staan als “Aanvulling Plabeka” in de kolom Mogelijke actie.	B&V

THEMA 1 Ruimtelijke Ordening & Bereikbaarheid

Speerpunt	Uitdaging	Gewenste uitkomst	Haakje in beleid / coalitieakkoord	Geen haakje	Mogelijke actie (strategisch/tactisch)
1. Regionale verbindingen: brug over de Ringvaart en doortrekken N207 – N206	Over het doortrekken van de N207 naar de N206 wordt al dertig jaar gesproken. De bruggen over de Ringvaart zijn te smal en de oost-westverbinding met de Bollenstreek is een knelpunt voor bedrijfsverkeer. Ondernemersvereniging Lisse en OV Haarlemmermeer hebben samen een tunnelvariant verkend, inclusief aansluiting op Keukenhof; een ondergronds kruispunt bleek niet haalbaar, maar het idee is bij beide provincies neergelegd met het oog op de Provinciale Statenverkiezingen. Er loopt al een traject met een kartrekker vanuit ondernemend Lisse. De besluitvorming ligt bij de provincies, en daar heeft HOP nu geen positie. Naar de oost-westverbindingen loopt een studie waarbij de gemeente betrokken is; de resultaten komen dit najaar naar buiten.	Een gezamenlijke, herkenbare ondernemerslobby richting de provincies Noord- en Zuid-Holland, waarin HOP optrekt met ondernemend Lisse en de gemeente. Eerst de brug, daarna het doortrekken naar de N206. Erkenning dat er ten minste twee verbindingen nodig zijn: onder Lisserbroek én bij Hillegom, in de geest van de Duinpolderweg.	**Coalitieakkoord:** §4.1 het sterkste haakje van deze agenda: de coalitie zet zich in voor verbetering van de oost/west-verbinding tussen Bollenstreek en Haarlemmermeer en kaart dit in aanloop naar de Provinciale Statenverkiezingen met grote urgentie aan in bestuurlijk overleg met provincie en gemeenten. Een extra oeververbinding ten zuiden van Lisse blijft noodzakelijk, net als het verbreden van de Elsbroekerbrug (N207) en het doortrekken van de N207 naar de N206; de komende vier jaar worden flankerende en ontlastende maatregelen gerealiseerd, waarbij slimme spitsafsluitingen worden overwogen. §4.5 een extra brug over de Ringvaart staat als speerpunt.	**Coalitieakkoord:** er wordt telkens over één verbinding gesproken, terwijl er ten minste twee nodig zijn: onder Lisserbroek en bij Hillegom. Een verbinding in de geest van de Duinpolderweg komt niet voor, en er is geen rol belegd voor ondernemers in de lobby richting de provincies.	**Aanjagen** **Agenderen** Aanhaken bij het lopende traject vanuit ondernemend Lisse en gezamenlijk optrekken richting beide provincies; de tunnelverkenning delen binnen de werkgroep. Lobby voor prioritering: HOP als partner in het bestuurlijk overleg dat de gemeente al voert met provincie en buurgemeenten, zodat het bedrijfsleven zichtbaar achter de urgentie staat. Agendering van de tweede verbinding bij Hillegom als aanvulling op de verbinding onder Lisserbroek. Monitoring: de flankerende maatregelen van de komende vier jaar volgen en toetsen op effect voor bedrijfsverkeer. De resultaten van de studie naar de oost-westverbindingen (o.a. N207) benutten om de lobby te onderbouwen en het college te steunen richting de provincies.
2. Bereikbaarheid van werklocaties: de economische kant van mobiliteit	Ondernemers merken dat mobiliteitsbeleid vooral over woonbereikbaarheid en leefbaarheid gaat. Logistiek en bevoorrading, werknemers die een bedrijventerrein moeten kunnen bereiken en bezoekers van winkelgebieden komen er nauwelijks in voor. Het OV noord-zuid is goed geregeld, maar oost-west schiet tekort, en Haarlemmermeer Zuid-West en Hoofddorp Zuid vragen aandacht. Voor nieuwe woon- en werkgebieden moet hoogwaardig OV vooraf geregeld zijn; vanaf Nieuw-Vennep is dat op orde, elders niet. De HOV-busbaan Hoofddorp – Nieuw-Vennep West zit in	Bereikbaarheid van werklocaties met alle modaliteiten expliciet meegewogen bij mobiliteitskeuzes: (vracht)auto, fiets en OV. Meer investeringen in busbanen en doorontwikkeling van OV-hubs en knooppunten. Een herkenbare economische paragraaf in de uitvoering van het mobiliteitsbeleid, met HOP als gesprekspartner. Minder vervoersbewegingen door kleinschalige voorzieningen in de randdorpen en deelmobiliteit bij OV-knooppunten.	**Coalitieakkoord:** §4 zet in op goede bereikbaarheid van alle dorpen via het STOMP-principe en op uitvoering van bestaande plannen (Uitvoeringsplan Mobiliteit, Actieplan verkeersveiligheid, Fietsplan, verkeersstructuurplannen); §4.3 er wordt bij Vervoerregio en provincie stevig aangedrongen op beter OV, met maatwerk voor kleine dorpen; §4.4 onderzoek naar meer mobiliteitshubs (P+R) en uitbreiding van bestaande hubs, inclusief meerlaags parkeren bij P+R Nieuw-Vennep. **REUW 2024:** benoemt “bereikbaarheid verbeteren in combinatie met een parkeeroplossing” als een van de zes kernopgaven en stelt vast dat industriële terreinen zoals Polanenpark en De Liede matig bereikbaar zijn met (H)OV; conform	**Coalitieakkoord:** de mobiliteitsparagraaf is geschreven vanuit wonen en leefbaarheid; logistiek, bevoorrading, vrachtroutering en woon-werkverkeer naar werklocaties komen er niet in voor. **Coalitieakkoord:** deelvervoer staat in de STOMP-volgorde, maar er is geen aanpak voor deelmobiliteit in de dorpen of bij OV-knooppunten; voorzieningen in de randdorpen als manier om vervoersbewegingen te	**Agenderen** **Meedenken** Lobby voor agendering van een economische paragraaf bij de uitvoering van het mobiliteitsbeleid: bereikbaarheid van werklocaties als expliciete afweging in het Uitvoeringsplan Mobiliteit en de verkeersstructuurplannen (afdeling Mobiliteit, samen met EZ). Uitwerkingsverzoek: bij de verkenning naar mobiliteitshubs de functie voor werklocaties en logistiek meenemen. HOP als vaste gesprekspartner bij verkeersstructuurplannen en bij het overleg met Vervoerregio en provincie over OV oost-west. Een effectievere vorm zoeken voor de inbreng van ondernemers in de klankbordgroepen, te beginnen bij de busbaan Haarlemmermeer Zuidwest. Uitwerkingsverzoek: pilots met

Speerpunt	Uitdaging	Gewenste uitkomst	Haakje in beleid / coalitieakkoord	Geen haakje	Mogelijke actie (strategisch/tactisch)
	planvorming met financiering, maar een vrijliggende busbaan is niet overal mogelijk. Er lopen drie OV-projecten die de regio moeten ontlasten: de doortrekking van de Noord/Zuidlijn naar Hoofddorp, de busbaan Noordwijk–Schiphol en een studie naar een busbaan Haarlemmermeer Zuidwest langs werklocaties. Het bedrijfsleven is in de klankbordgroepen nauwelijks vertegenwoordigd. Naast beter bereikbaar maken gaat het ook om minder vervoersbewegingen: randdorpen als Lisserbroek missen basisvoorzieningen, en deelmobiliteit is nog nauwelijks aanwezig, terwijl die de oost-westverbindingen kan ontlasten.		het STOMP-principe is verbetering nodig om de afhankelijkheid van de auto te verkleinen. **Coalitieakkoord:** §4 en §4.5 deelvervoer is onderdeel van het STOMP-principe (lopen, fiets, ov, deelvervoer, privéauto) en alle dorpen, uitdrukkelijk ook de kleine, moeten goed bereikbaar zijn.	verminderen komen niet voor.	deelmobiliteit bij de busbaan en OV-knooppunten, en het aanwijzen van plekken in randdorpen waar kleinschalige voorzieningen mogen komen (Mobiliteit + Ruimtelijke Ontwikkeling); afstemmen met Thema Detailhandel & Horeca.
3. Infrastructuur vooraf: bereikbaarheid als voorwaarde bij gebiedsontwikkeling	Je kunt veel bouwen, maar de infrastructuur moet vooraf geregeld zijn. Dat is de rode draad uit de werkgroep. In Lisserbroek lopen al lang gesprekken over uitbreiding zonder dat er een besluit valt, terwijl een zuidelijke ontsluiting een eerste vereiste is. Dat raakt ondernemers direct: een grote bloembollengroothandel kan niet uitbreiden of verplaatsen, terwijl er in het hoogseizoen circa honderd vrachtwagens per dag door woonwijken rijden. De nieuwe woonwijk voegt daar verkeer aan toe; aandachtspunten zijn een zebrapad op de Lisserbroekerweg en één duidelijke entree voor de werklocaties. Badhoevedorp ervaart een waterbedeffect richting Amsterdam en Schiphol, en de westkant van de gemeente (Vijfhuizen) is slecht ontsloten. Bedrijven in bestaande kernen groeien uit hun jasje; het wegennet is daar niet op gemaakt en vrachtverkeer rijdt door 30 km-zones en woonwijken. Bij	Bij besluiten over woningbouw en gebiedsontwikkeling wordt de ontsluiting, ook voor bedrijfs- en vrachtverkeer, vooraf geregeld in plaats van achteraf gerepareerd. Duidelijkheid over de zuidelijke ontsluiting van Lisserbroek en over één heldere entree voor de werklocaties daar. Ondernemers en ondernemersverenigingen zijn net als bewoners partij in de planvorming. Werklocaties zijn gekoppeld aan leefbaarheid en verkeersveiligheid: vrachtverkeer op het hoofdwegennet en, waar nodig, ruimte voor zware en groeiende bedrijvigheid bij de uitvalswegen.	**Coalitieakkoord:** het motto is “bouwen én bewegen”: huidige en nieuwbouwwijken moeten goed bereikbaar zijn; §4 aanpak van doorgaand verkeer en parkeeroverlast in de dubbeldorpen heeft hoge prioriteit, en bij het vinden van oplossingen wordt nadrukkelijk ook kennis van bewoners gevraagd; §4.1 doorgaand verkeer moet om dorpen en wijken heen worden geleid en het waterbedeffect van betaald parkeren in Amsterdam wordt in onder meer Badhoevedorp en Zwanenburg aangepakt met meer lef; §5.5 vereenvoudigen en versnellen via versnellingstafels en vaste aanspreekpunten. **Nota:** beschrijft voor Lisserbroek een autoluw dorpshart met een groenblauwe ruggengraat en nieuwe woonwijken die buitenom worden ontsloten. De ontsluitingsstructuur is dus al onderwerp van beleid.	**Coalitieakkoord:** er is geen toets die bereikbaarheid als voorwaarde koppelt aan besluitvorming over woningbouw; bij participatie wordt expliciet kennis van bewoners gevraagd, ondernemers worden daar niet genoemd; de ontsluiting van de westkant (Vijfhuizen) en de bedrijfsverkeersstromen in Lisserbroek komen niet voor.	**Agenderen** **Meedenken** Lobby voor agendering van een bereikbaarheidstoets bij gebiedsontwikkeling: ontsluiting voor bedrijfs- en vrachtverkeer als expliciete voorwaarde in de besluitvorming over woningbouwplannen (Mobiliteit + Ruimtelijke Ontwikkeling). Uitwerkingsverzoek: de zuidelijke ontsluiting en de entree van de werklocaties meenemen in de gebiedsuitwerking Lisserbroek. HOP en de lokale ondernemersverenigingen structureel betrekken bij planvorming, naast bewoners. Afstemmen met de werkgroep Bedrijventerreinen & Vastgoed, die de ruimte- en schuifruimtevraag in beeld brengt. HOP toetst plannen niet zelf, maar vraagt de gemeente of een ontwikkeling is getoetst op bereikbaarheid, leefbaarheid en verkeersveiligheid voor ondernemers, inclusief het verkeer van bestaande bedrijven rond het plangebied. Een planoloog laten aansluiten bij de werkgroep.

Speerpunt	Uitdaging	Gewenste uitkomst	Haakje in beleid / coalitieakkoord	Geen haakje	Mogelijke actie (strategisch/tactisch)
	gebiedsontwikkeling kijkt de gemeente vooral naar het plangebied zelf; het verkeer van bestaande bedrijven eromheen komt te weinig in beeld, terwijl een plan tien tot vijftien jaar loopt en die bedrijven intussen groeien.				
4. Parkeerverordening die werkt voor werklocaties	Op bedrijventerreinen staan vrachtwagens, trailers, taxi's en auto's op plekken waar dat niet mag; op De Weeren en in Zwanenburg is dit een groot probleem. Ondernemers ervaren dat de regels verschillen tussen oude en nieuwe terreinen en dat onduidelijk is welke norm waar geldt, waardoor handhaving lastig is. Rond Schiphol en de grens met Amsterdam versterkt het waterbedeffect van betaald parkeren de druk, en er is nauwelijks plek waar vrachtwagens en trailers legaal kunnen staan. Trailers, vrachtwagens en auto's (ook van Schipholreizigers) staan soms wekenlang zonder dat duidelijk is van wie ze zijn. Parkeren moet op eigen terrein worden opgelost, wat bij uitbreiding lastiger wordt nu er ook eisen voor groen, water en geluid bijkomen. De gemeente gaat de parkeerverordening herzien, maar die discussie gaat vooral over woonwijken, betaald parkeren en de dubbeldorpen.	De herziene parkeerverordening bevat een expliciet en handhaafbaar regime voor werklocaties: heldere normen voor oude en nieuwe terreinen, regels voor vrachtwagen- en trailerparkeren en ruimte voor legale truckparkeerplekken. Ondernemers en parkmanagement zijn betrokken bij de herziening. Handhaving, als speerpunt bij B&V, krijgt daarmee een duidelijk kader om op te steunen.	**Coalitieakkoord:** §4.2 de parkeerverordening wordt de komende tijd herzien; de coalitie richt zich op eenduidig parkeerbeleid voor de hele gemeente en onderzoekt of parkeernormen naar gebruiker gedifferentieerd kunnen worden; §4.1 parkeren bij Schiphol en de grens met Amsterdam is een groot probleem voor bewoners en lokale ondernemers, met name in Zwanenburg, Halfweg en Badhoevedorp, en de coalitie wil hier met meer lef op inzetten; §4.5 waar mogelijk parkeerbeleid gericht op doelgroepen. §1.1 Team Handhaving & Toezicht wordt uitgebreid van 30 naar 42 handhavers. **REUW 2024:** benoemt bereikbaarheid verbeteren in combinatie met een parkeeroplossing als kernopgave en stelt vast dat op gemengde bedrijventerreinen vooral op maaiveld, op kavels en in de openbare ruimte wordt geparkeerd.	**Coalitieakkoord:** werklocaties en vrachtwagen- en trailerparkeren komen in de herziening niet voor; differentiatie naar gebruiker is niet uitgewerkt voor bedrijfsverkeer, en bij het vinden van oplossingen wordt kennis van bewoners gevraagd, niet van ondernemers. Er is geen beleid voor (tijdelijke) truckparkeerplekken.	**Agenderen** **Meedenken** Lobby voor agendering bij de afdeling Mobiliteit: werklocaties als eigen categorie in de herziening van de parkeerverordening, inclusief vracht en trailers. Verzoek om HOP en parkmanagers als consultatiepartner in het herzieningstraject. Toetsingskader: één set handhaafbare normen voor oude en nieuwe terreinen. Uitwerkingsverzoek: verkenning van locaties voor (tijdelijk) vrachtwagen- en trailerparkeren. Afstemmen met de werkgroep Bedrijventerreinen & Vastgoed, die het handhavingsspoor trekt. Koppelen aan klimaatadaptatie en de inrichting van de openbare ruimte op werklocaties (groen, schaduw, waterberging).

THEMA 2 Bedrijventerreinen & Vastgoed

Speerpunt	Uitdaging	Gewenste uitkomst	Haakje in beleid / coalitieakkoord	Geen haakje	Mogelijke actie (strategisch/tactisch)
1. Ruimte om te ondernemen: zicht op vraag, aanbod en schuifruimte	Ondernemers willen uitbreiden maar vinden geen ruimte: geen vrije kavels, geen geschikt modern vastgoed, geen ruimte op eigen kavel. Bedrijven die willen verplaatsen, omdat ze te groot of te klein zitten, weten niet waarheen, en ondernemers stoppen met investeren zolang het perspectief onduidelijk blijft. De gemeente wijst tot 2030 geen nieuwe ontwikkellocaties aan en de provincie beperkt uitbreiding, terwijl er in de praktijk nu al een tekort is. Wie wil bewegen en wat er vrijkomt, is nergens in beeld.	Actueel en gedeeld inzicht in beschikbare en vrijkomende kavels en panden én in bewegingswensen van ondernemers (groeien, krimpen, verplaatsen). Schuifruimte of wissellocaties georganiseerd zodat bedrijven kunnen doorgroeien binnen de gemeente. Verdichting op bestaande kavels expliciet mogelijk gemaakt.	**Koers Werklocatiemarkt:** erkent de schaarste hard: tot 2030 is circa 28 ha direct beschikbaar tegen een vraag van ongeveer 104 ha; op termijn kan circa 147 ha beschikbaar komen door reserveringen op te heffen en bestemmingsplannen op te stellen. Inzet op verdichting en intensivering (meervoudig ruimtegebruik) en de ambitie een instrument te ontwikkelen om overzicht op de werklocatiemarkt te houden. **Economische Koers:** actie 8: kwaliteitseisen werklocaties concretiseren én een monitoringsinstrument ontwikkelen voor data over bedrijventerreinen; actie 10: motie “Maak Ruimte voor Werk”. **REUW 2024:** benoemt schuifruimte expliciet: onontwikkelde kavels benutten om schuifruimte te creëren, en de transitie naar gestapeld bouwen om locaties optimaal te benutten en ruimte voor groei te behouden. Er is bovendien een digitaal dashboard opgezet (deel III van de Integrale Beschouwing) waarin per locatie(type) de ruimtelijk-programmatische kenmerken kunnen worden bekeken en aan de ambities getoetst. **Coalitieakkoord:** §7.2 uitgangspunt is behoud van de huidige werklocaties; §4.4 onderzoek naar smart-city-toepassingen zoals een digital twin, ook te volgen door ondernemers.	**REUW 2024:** het dashboard gaat over kenmerken en ambities per locatietype, niet over concreet beschikbare of vrijkomende kavels en panden; er is geen instrument dat verplaatsingen tussen terreinen organiseert. **Coalitieakkoord:** biedt geen uitbreidingsperspectief en werkt vernieuwing of efficiënter inrichten van bestaande locaties niet uit.	**Signaleren** **Aanjagen** De enquête onder parkmanagers en terreinverenigingen afronden en de uitkomsten aanbieden aan EZ als gezamenlijke nulmeting. Vervolg: op basis daarvan een prioritering van terreinen bepalen en daar een verdiepende inventarisatie of diepte-interviews uitvoeren om ruimtevraag en bewegingswensen scherp te krijgen. Lobby voor prioritering van het monitoringsinstrument werklocaties, met HOP-data als vulling, en om het REUW-dashboard te ontsluiten voor ondernemerscollectieven en uit te breiden met beschikbaarheid van kavels en panden. Uitwerkingsverzoek: verkenning schuifruimte en wissellocaties bij EZ en Grondzaken. Aanvulling Plabeka: Didam-arrest opnemen als factor bij schuifruimte. Verzoek aan EZ om de HOP-nulmeting te koppelen aan de jaarlijkse gemeentelijke Plabeka-uitvraag en het monitoringsinstrument (actie 8) te laten voortbouwen op de Plabeka-dashboards en Atlas. Lobby bij provincie/Plabeka voor een indicator MKB-segment en kleine kavels.
2. Toekomstperspectief per terrein: borgen van werk-m² bij transformatiedruk	Woningbouw komt op plekken waar nu bedrijvigheid zit. Ondernemers weten niet of hun terrein over tien jaar nog bedrijventerrein is en investeren daarom niet in hun pand. Onduidelijk blijft hoe verloren vierkante meters voor werken elders worden gecompenseerd. De werkgroep wijst op de	Per terrein een vastgesteld ontwikkelperspectief (behouden, verdichten, transformeren) met een horizon waar ondernemers hun investeringen op kunnen baseren. Een compensatieprincipe voor werk-m² die door woningbouw verdwijnen. Verdichten en	**Koers Werklocatiemarkt:** werkt met segmentering, een kwaliteitskader per locatietype en fasering; verdichting en intensivering zijn de hoofdlijn nu nieuwe locaties uitblijven. **REUW 2024:** wijst negen toekomstprofielen onderbouwd toe aan de werklocaties, met per profiel een factsheet als richtlijn voor de gewenste	**Coalitieakkoord:** geen compensatieafspraak voor werk-m² die door woningbouw verdwijnen; het behoud van werklocaties wordt niet uitgewerkt. **REUW 2024:** de toekomstprofielen zijn	**Agenderen** **Meedenken** Lobby voor agendering van een compensatieprincipe voor werk-m² in de uitvoeringsagenda (EZ samen met Wonen/RO). Uitwerkingsverzoek: per terrein een integrale gebiedsvisie zoals de REUW zelf aanbeveelt, met HOP en parkmanagement aan tafel, en een volgorde welke terreinen eerst aan de

Speerpunt	Uitdaging	Gewenste uitkomst	Haakje in beleid / coalitieakkoord	Geen haakje	Mogelijke actie (strategisch/tactisch)
	Waarderpolder in Haarlem, waar wél een heldere visie ligt met afspraken over optoppen, herontwikkeling en handhaving. Bij transformatie is meer maatwerk en een “ja, mits”-houding nodig; vrijwilligheid alleen brengt bedrijven niet in beweging.	optoppen als “ja, mits” verankerd in het omgevingsplan.	ontwikkeling, waaronder het profiel “Lokaal MKB-terrein” dat expliciet ruimte houdt voor reguliere bedrijvigheid in milieucategorie 1 t/m 3 (4) als belangrijk onderdeel van de lokale economie. Hoofdstuk 3 geeft per locatietype een instrumentenmatrix (omgevingsplan, beeldkwaliteitsplan, gebiedsvisie met spelregelkaart, anterieure overeenkomst, uitsterfconstructie). Hoofdstuk 4 adviseert per werklocatie een integrale gebiedsvisie op te stellen, keuzes te maken welke locaties eerst aandacht krijgen, en ondernemers, eigenaren en parkmanagement daar frequent bij te betrekken. **Nota:** stuurt op de juiste functie op de juiste plek op werklocaties en biedt via “Maak Ruimte met Ruimte” ruimte voor meervoudig gebruik van bedrijfsruimte. **Coalitieakkoord:** §7.2 behoud van huidige werklocaties; §5 actief grondbeleid en maatregelen tegen speculatieve leegstand; §5.5 vereenvoudigen en versnellen via versnellingstafels en vaste aanspreekpunten.	nadrukkelijk een denkkader en geen blauwdruk; ze zijn niet juridisch geborgd in het omgevingsplan en er ligt geen planning welke terreinen wanneer een gebiedsvisie krijgen.	beurt zijn; het toegewezen toekomstprofiel als bouwsteen voor het omgevingsplan. Toetsingskader: “ja, mits” voor verdichten en optoppen. HOP als vaste deelnemer aan de versnellingstafels. Aanvulling Plabeka: lobby voor een meter-voor-meter-principe voor bedrijventerreinen als uitwerking van het compensatieprincipe, via EZ en het deelregionale Plabeka-overleg.
3. Parkeren en handhaving op werklocaties	Vrachtwagens, trailers en taxi’s staan op plekken waar dat niet mag. In Zwanenburg gaat het om 30 à 40 taxi’s. Op nieuwe terreinen gelden andere normen dan op oude, er wordt onvoldoende gehandhaafd en het is onduidelijk wie waarop aanspreekbaar is. Parkmanagement voert zelf gesprekken met huurders, maar mist rugdekking vanuit de gemeente.	Een eenduidige parkeer- en handhavingslijn voor werklocaties, ongeacht de ouderdom van het terrein. Zicht op waar vrachtwagens en trailers legaal gestald kunnen worden. Vaste afstemming tussen parkmanagement/BIZ en handhaving, met een aanspreekpunt per terrein.	**REUW 2024:** benoemt “bereikbaarheid verbeteren in combinatie met een parkeeroplossing” als een van de zes kernopgaven en stelt vast dat parkeren op bedrijventerreinen nu uitsluitend op maaiveld gebeurt: passende parkeeroplossingen (gestapeld, groen ingepast op eigen kavel) zijn nodig om überhaupt te kunnen verdichten. Industriële terreinen zoals Polanenpark en De Liede zijn matig bereikbaar met (H)OV. **Coalitieakkoord:** §1.1 Team Handhaving & Toezicht groeit de komende vier jaar van 30 naar 42 handhavers, met 3 vaste wijk-boa’s per werkgebied, efficiëntere inzet van de parkeerscanauto en uniforme regels voor betaald parkeren; §4.2 de parkeerverordening wordt herzien en er wordt onderzocht of parkeernormen kunnen differentiëren naar gebruiker; §6.5	**Coalitieakkoord:** vrachtwagen- en trailerparkeren komen niet voor; de uitbreiding van handhaving is niet gekoppeld aan werklocaties. **REUW 2024:** parkeren wordt behandeld als ruimtelijke ontwerpopgave bij verdichting; handhaving, vrachtwagen- en trailerparkeren en het verschil in normen tussen oude en nieuwe terreinen komen er niet in voor.	**Aanjagen** **Verbinden** Lobby voor prioritering: een expliciet deel van de uitbreiding naar 42 handhavers toewijzen aan werklocaties, met een vast aanspreekpunt per terrein (Handhaving & Toezicht). Uitwerkingsverzoek: parkeernormen voor werklocaties meenemen in de herziening van de parkeerverordening, inclusief differentiatie naar gebruiker, en de parkeeropgave uit de REUW (van maaiveld naar gestapeld/op eigen kavel) koppelen aan de verdichtingsambitie. Verkenning van locaties voor tijdelijk stallen van vracht en trailers (EZ + Mobiliteit), aansluitend op de truckparkeerregeling bij Schiphol Trade Park.

Speerpunt	Uitdaging	Gewenste uitkomst	Haakje in beleid / coalitieakkoord	Geen haakje	Mogelijke actie (strategisch/tactisch)
			meer handhaving op dumping en milieudelicten.		
4. Energie en netcongestie: van individueel probleem naar collectieve aanpak **In samenwerking met Thema Duurzaamheid & Energie**	Ondernemers krijgen geen aansluiting of een te kleine, waardoor uitbreiding en verduurzaming stil komen te liggen. Het bewustzijn over netcongestie en over de gevolgen van een langdurige stroomuitval verschilt sterk per terrein; weerbaarheid bij verstoringen leeft breed in de werkgroep, maar er ligt zelden een plan. Wie collectief iets wil (energiehub, batterijopslag, laadplein, gezamenlijke inkoop) mist onafhankelijk advies, inzicht in de netcapaciteit op het terrein en begeleiding bij draagvlak en subsidie. Autobedrijven zien concreet kansen voor laadpleinen en inkoop per branche.	Per prioriteitsterrein inzicht in netcapaciteit en handelingsperspectief. Een ondersteuningsaanbod (onafhankelijk advies, subsidiebegeleiding, hulp bij organisatiekracht) dat ook toegankelijk is voor ondernemerscollectieven. Enkele collectieve energieprojecten daadwerkelijk in uitvoering.	**Coalitieakkoord:** §6.4 energie is een leidend principe, aanpak van netcongestie heeft hoge prioriteit en de gemeente speelt een centrale rol in het stimuleren van collectiviteit; §6.5 netcongestie als speerpunt. **Economische Koers:** actie 5: programma Toekomstbestendige Werklocaties geeft invulling aan de ambities uit de Strategie Werklocaties en het programma Energietransitie; actie 3: uitrol glasvezel op en naar werklocaties. **REUW 2024:** noemt het optuigen van een parkmanagementorganisatie expliciet als instrument om een collectief en duurzaam energiesysteem op te zetten, zodat bedrijven de capaciteit van het bestaande net onderling kunnen delen en netcongestie wordt tegengegaan. Ook staat er een ruimtereservering voor de energietransitie (transformatorstations en WKO) in de profielen, en het verkennen van circulaire ketens en onderlinge energie-uitwisseling binnen een terrein. **Koers Werklocatiemarkt:** verwijst naar het virtuele stroomnet op Schiphol Trade Park als voorbeeld van een collectieve oplossing.	**Coalitieakkoord:** de collectiviteitsparagraaf is gericht op inwoners en woningen (buurtbatterij, isolatie, duurzaamheidsleningen); ondernemers en bedrijventerreinen worden er niet in genoemd. **Economische Koers:** geen loket of regeling voor collectieve energie-initiatieven van ondernemers; weerbaarheid bij langdurige uitval komt nergens terug.	**Agenderen** **Signaleren** Lobby voor agendering: ondernemers en bedrijventerreinen expliciet opnemen in de gemeentelijke netcongestie- en collectiviteitsaanpak (Duurzaamheid + EZ). Uitwerkingsverzoek: een netcapaciteits- en energiebeeld per terrein, samen met de netbeheerder en SADC, en de ruimtereservering voor transformatorstations en WKO uit de REUW borgen bij gebiedsvisies en het omgevingsplan. Monitoring via een periodieke peiling onder parkmanagers. Aanvulling Plabeka: Atlas Plabeka als vertrekpunt voor het netcapaciteitsbeeld per terrein. Lobby om bij de verdeling van netcapaciteit ruimte voor MKB te borgen naast grote verbruikers.
5. Toekomstbestendige terreinen: kwaliteit, weerbaarheid en organisatiegraad **In samenwerking met Thema Duurzaamheid & Energie**	Verouderde terreinen vragen om revitalisering, vergroening en klimaatbestendigheid, maar dat komt vooral van de grond waar een BIZ of parkmanagement actief is; op terreinen zonder organisatie gebeurt weinig. De samenwerking rond ondermijning in Haarlemmermeer is een aandachtspunt, en de weerbaarheid bij langdurige stroomuitval of cyberverstoring leeft breed zonder dat er een aanpak ligt. Straatraces en een verrommelde bedrijfsomgeving versterken elkaar.	Een revitaliserings- en vergroeningsprogramma voor verouderde terreinen met prioriteitsvolgorde en budget. Ondersteuning bij het oprichten en versterken van BIZ en parkmanagement, juist op terreinen zonder organisatie. Weerbaarheid (uitval, cyber, ondermijning) structureel geagendeerd met een herkenbaar aanspreekpunt bij Openbare Orde & Veiligheid.	**Economische Koers:** actie 5: programma Toekomstbestendige Werklocaties, inclusief vergroening en circulariteit. **Koers Werklocatiemarkt:** kwaliteitskader per locatietype; inzet op het oprichten van parkmanagement of een BIZ als sturingsmogelijkheid, en de programma's herstructurering en toekomstbestendige werklocaties voor bestaande locaties. **Coalitieakkoord:** §7.2 voor diversiteit van bedrijventerreinen wordt een beroep gedaan op de Bedrijfsinvesteringszones; §1.2 gecoördineerde aanpak van ondermijning met uitbreiding van team OOV, waarbij ondernemers worden	**Coalitieakkoord:** de diversiteitsopgave wordt bij de BIZ'en gelegd zonder daar middelen of ondersteuning aan te koppelen; weerbaarheid bij langdurige uitval is geen thema voor bedrijventerreinen. **Economische Koers:** geen meerjarenprogramma revitalisering met budget en prioriteitsvolgorde. **REUW 2024:** benoemt zelf dat zachte sturing staat of	**Aanjagen** **Verbinden** Lobby voor prioritering en budget binnen het programma Toekomstbestendige Werklocaties voor verouderde terreinen, met de provinciale subsidieregeling als cofinanciering. Uitwerkingsverzoek: een ondersteuningsaanbod voor BIZ- en parkmanagementvorming (EZ), plus vaste gebiedsmanagers voor werklocaties zoals de REUW aanbeveelt. Toetsingskader: normen voor groen op kavel en in openbare ruimte meenemen bij herinrichting en nieuwe uitgifte. Agendering weerbaarheid: sessie van HOP met OOV en de veiligheidsregio, uitmondend in een gezamenlijk

Speerpunt	Uitdaging	Gewenste uitkomst	Haakje in beleid / coalitieakkoord	Geen haakje	Mogelijke actie (strategisch/tactisch)
			aangemoedigd te melden; §6.5 vergroenen en verduurzamen als noodzaak. **REUW 2024:** stelt vast dat de gemeente op revitaliseringslocaties meestal geen grondpositie heeft en dat kwaliteitsverbetering daar dus van zachte sturing moet komen. Daarvoor zijn gemeentelijke gebiedsmanagers en een actief netwerk met parkmanagementorganisaties volgens de REUW nodig, aangevuld met routekaarten, voorbeeldenboeken, subsidies gericht op verduurzaming, vergroening of klimaatadaptatie, en een gebiedsmanifest samen met lokale bedrijven. In de profielen staan ook normen voor groen in de openbare ruimte én op kavels en het planten van bomen tegen hittestress. **Nota:** wijst op de provinciale subsidieregeling Ondersteuning toekomstbestendige werklocaties als vliegwiel voor gezamenlijke initiatieven.	valt met gemeentelijke capaciteit en dat subsidies een stevige financiële positie vragen; capaciteit voor gebiedsmanagers en middelen voor kwaliteitsimpuls zijn nergens belegd.	toetsingskader voor terreinen. Verzoek om een vast aanspreekpunt per terrein en betere informatievoorziening over beleid en subsidies. Aanvulling Plabeka: lobby voor een structurele aanvraagstrategie voor HIRB en OTW met gemeentelijke cofinanciering. Organisatiegraad en aandeel groene daken als monitoringsindicatoren. Nagaan welke herstructureringsopgave Haarlemmermeer aan Plabeka heeft opgegeven. Waterbeschikbaarheid meenemen in het weerbaarheidsdeel.

THEMA 3 Duurzaamheid & Energie

Speerpunt	Uitdaging	Gewenste uitkomst	Haakje in beleid / coalitieakkoord	Geen haakje	Mogelijke actie (strategisch/tactisch)
1. Netcongestie: van informatie naar handelingsperspectief	Ondernemers krijgen geen aansluiting of een te kleine, waardoor uitbreiden en verduurzamen stil komen te liggen. De werkgroep wil vooral weten wat wél kan: achter de meterkast, met slimme contracten, opslag of onderlinge uitwisseling. Die kennis is versnipperd en het bewustzijn verschilt sterk per terrein. Wie collectief iets wil (een energiehub, batterijopslag, gezamenlijke inkoop) mist onafhankelijk advies, inzicht in de netcapaciteit ter plekke en begeleiding bij draagvlak. De EnergieHub bij TechCampus Haarlemmermeer en NMCX zijn bestaande aanknopingspunten die nog niet breed benut worden. Ondernemers wachten intussen niet af: op Nieuw-Vennep Zuid is een energiecoöperatie opgezet en op De Weeren wordt er een opgericht, met hulp van de Rabobank. Omdat nieuwe aansluitingen tot 2032 op zich kunnen laten wachten, is dit voor veel terreinen de enige route.	Inzicht in netcapaciteit en in wat er binnen de bestaande aansluiting wél mogelijk is, te beginnen op de terreinen die vanuit de werkgroep Bedrijventerreinen & Vastgoed als eerste in beeld komen. Een vindbaar aanbod van onafhankelijk advies en begeleiding voor ondernemerscollectieven. Enkele collectieve energieprojecten daadwerkelijk in uitvoering, met de EnergieHub en de energiecoöperaties van Nieuw-Vennep Zuid en De Weeren als voorbeeld waar andere terreinen van kunnen leren. Een gemeentelijk ondersteuningsaanbod voor energiecoöperaties op werklocaties: kennisdeling, procesbegeleiding, ruimte voor opslag en afstemming met de netbeheerder.	**Coalitieakkoord:** §6.4 energie is een leidend principe, de aanpak van netcongestie heeft hoge prioriteit en de gemeente speelt een centrale rol in het stimuleren van collectiviteit; in deze periode wordt besloten over of, hoe en waar collectieve warmtenetten komen. §6.5 netcongestie staat als speerpunt. **Economische Koers:** de energietransitie wordt opgepakt samen met ondernemers, parkmanagementorganisaties en BIZ'en; het verbeteren van de organisatiegraad op werklocaties helpt een gebiedsgerichte en collectieve aanpak voor verduurzaming succesvol te maken. Actie 5: programma Toekomstbestendige Werklocaties. **REUW 2024:** noemt het optuigen van een parkmanagementorganisatie expliciet als instrument om een collectief en duurzaam energiesysteem op te zetten, zodat bedrijven de capaciteit van het bestaande net onderling kunnen delen en netcongestie wordt tegengegaan; in de toekomstprofielen staat een ruimtereservering voor de energietransitie (transformatorstations en WKO) en het verkennen van circulaire ketens en onderlinge energie-uitwisseling binnen een terrein. **Koers Werklocatiemarkt:** verwijst naar het virtuele stroomnet op Schiphol Trade Park als voorbeeld van een collectieve oplossing.	**Coalitieakkoord:** de collectiviteitsparagraaf is uitgewerkt voor inwoners en woningen (buurtbatterij, isolatie, duurzaamheidsleningen); ondernemers en bedrijventerreinen worden er niet in genoemd. Er is geen loket of aanspreekpunt voor collectieve energie-initiatieven van bedrijven. Een ondersteuningsaanbod voor energiecoöperaties van ondernemers ontbreekt, en aansluitwachttijden op werklocaties worden niet gemonitord.	**Agenderen** **Verbinden** Lobby voor agendering: ondernemers en bedrijventerreinen expliciet opnemen in de gemeentelijke netcongestie- en collectiviteitsaanpak, en meewegen bij het besluit over collectieve warmtenetten (Duurzaamheid + EZ). Uitwerkingsverzoek: een netcapaciteits- en energiebeeld per terrein samen met de netbeheerder, en de ruimtereservering voor transformatorstations en WKO borgen bij gebiedsvisies en in het omgevingsplan. Kennisdeling organiseren met NMCX en de EnergieHub TechCampus als vaste partners van de werkgroep. Afstemmen met de werkgroep Bedrijventerreinen & Vastgoed over de volgorde van terreinen: die werkgroep haalt met de enquête op waar de knelpunten het grootst zijn, zodat hier niet een eigen prioritering naast ontstaat. Uitwerkingsverzoek: een ondersteuningsaanbod voor energiecoöperaties op werklocaties, met de ervaringen van Nieuw-Vennep Zuid en De Weeren als basis. De provincie Noord-Holland kan daarbij helpen (kennisplatform Energiehubs). Monitoring: aansluitwachttijden per terrein bijhouden en jaarlijks bespreken met HOP. Netcongestiescans voor individuele ondernemers beschikbaar en toegankelijk maken (OMKB provincie Noord-Holland).
2. Subsidies en regelingen: ontsluiten, promoten en begeleiden	Er zijn regelingen voor verduurzaming van werklocaties (provinciale regelingen zoals TOBED en de Ondersteuning Toekomstbestendige Werklocaties en OMKB, en gemeentelijke regelingen), maar ondernemers en collectieven weten ze niet te vinden of haken af op de aanvraag. Verduurzaming van	Een actueel en vindbaar overzicht van regelingen voor ondernemers en collectieven, actief onder de aandacht gebracht via parkmanagement en BIZ. Ondersteuning bij het aanvragen, zodat regelingen ook landen bij terreinen zonder professionele organisatie. Zicht op wat er jaarlijks daadwerkelijk	**Nota:** wijst op de provinciale subsidieregeling Ondersteuning toekomstbestendige werklocaties als vliegwiel om gezamenlijke initiatieven van de grond te krijgen die de markt alleen vaak niet aankan. **Economische Koers:** actie 5: programma Toekomstbestendige Werklocaties geeft invulling aan de ambities uit de Strategie Werklocaties en het programma	**Coalitieakkoord:** de ondersteuningsparagraaf gaat over inwoners en woningeigenaren; er is geen aanbod dat ondernemers of ondernemerscollectieven helpt bij het vinden en aanvragen van regelingen.	**Verbinden** **Aanjagen** Uitwerkingsverzoek: een subsidiewijzer voor ondernemers, met ondersteuning bij aanvragen, belegd bij EZ of het ondernemersplein. Monitoring: jaarlijks inzicht in aangevraagde en toegekende bijdragen voor werklocaties. HOP zelf: regelingen actief onder de aandacht brengen via parkmanagement en BIZ.

Speerpunt	Uitdaging	Gewenste uitkomst	Haakje in beleid / coalitieakkoord	Geen haakje	Mogelijke actie (strategisch/tactisch)
	bedrijventerreinen is een gezamenlijk thema waarin HOP iets kan betekenen, omdat individuele bedrijven de weg naar deze regelingen zelden alleen vinden. Ondersteuning bij het aanvragen ontbreekt, terwijl de regelingen bedoeld zijn om collectieve initiatieven op gang te helpen.	wordt aangevraagd en toegekend in Haarlemmermeer.	Energietransitie; actie 13: bedrijven stimuleren hoger op de R-ladder (circulair gebruik van grondstoffen) te komen. **REUW 2024:** noemt subsidies als kwaliteitsimpuls een waardevol instrument, mits gericht op specifieke doelen zoals verduurzaming, vergroening of klimaatadaptatie.	**REUW 2024:** stelt zelf vast dat de inzet van subsidies een stevige financiële positie van de gemeente vraagt; er is geen budget of capaciteit voor belegd.	
3. Verduurzaming van bestaand bedrijfsvastgoed en circulariteit	Bij nieuwbouw is duurzaamheid wettelijk geborgd, maar de grote opgave zit in de bestaande voorraad: verouderde panden op bestaande terreinen, waar de gemeente weinig juridische sturing heeft en eigenaren de investering zelf moeten dragen. Ondernemers die hun pand willen verduurzamen missen perspectief zolang onduidelijk is wat de toekomst van hun terrein is. Voor circulariteit (hergebruik van materiaal, renovatie boven nieuwbouw, lokale hubs) is er nog geen gemeentelijk kader, terwijl ondernemers hier wel initiatieven op nemen.	Een gerichte aanpak voor verduurzaming van bestaand bedrijfsvastgoed, gekoppeld aan de terreinen die als eerste aandacht krijgen. Duidelijkheid over wat de gemeente bovenwettelijk vraagt en wat zij daar tegenover zet. Eerste kaders of principes voor circulariteit, opgesteld samen met ondernemers die er al mee bezig zijn.	**REUW 2024:** benoemt “verduurzamen van de gebouwde omgeving” als kernopgave, vooral op revitaliseringslocaties, met de vraag hoe de energieprestatie van bestaande bouw versneld kan worden verbeterd en duurzaam materiaalgebruik gestimuleerd; voor nieuwbouw en herontwikkeling adviseert de REUW te onderzoeken hoe bovenwettelijk gestuurd kan worden op energie en circulariteit. In de uitgangspunten staan concrete circulaire principes: renovatie boven nieuwbouw, secundaire en biobased materialen, en lokale hubs voor opslag en hergebruik. **Economische Koers:** actie 13: duurzaamheid en circulair werken stimuleren via de R-ladder; §7 van het coalitieakkoord noemt daarnaast het streven naar een regiodeal met bedrijven voor een groene en circulaire economie.	**REUW 2024:** stelt expliciet vast dat er nog geen gemeentelijk beleid voor circulaire economie is met richtlijnen of principes; de genoemde uitgangspunten zijn suggesties, geen kader. **Coalitieakkoord:** het duurzaamheidsbeleid richt zich op wijken, woningen en de gemeentelijke organisatie; bestaand bedrijfsvastgoed komt er niet in voor.	**Agenderen** **Meedenken** Lobby voor agendering van bestaand bedrijfsvastgoed in het duurzaamheidsbeleid, gekoppeld aan de terreinen die volgens de REUW als eerste aandacht verdienen (Duurzaamheid + EZ). Uitwerkingsverzoek: eerste principes voor circulariteit uitwerken, met de REUW-uitgangspunten als vertrekpunt en ondernemers als medeopstellers; HOP aanbieden als partner bij de beoogde regiodeal circulaire economie (MRA Circulaire Deal). Afstemmen met de werkgroep Bedrijventerreinen & Vastgoed: zonder perspectief per terrein komt verduurzaming van panden niet op gang.
4. Klimaatadaptatie: van norm naar toepassing op werklocaties en in centra	Hittestress en wateroverlast spelen nu al: bedrijventerreinen zijn sterk verhard en hebben weinig groen, en ook winkelgebieden als ’t Paradijs en Getsewoud zijn versteend. Ondernemers willen weten waar de gemeente begint en met welk budget: liever één gebied goed dan overal half werk. De gemeente heeft normen vastgesteld, maar in de praktijk gebeurt vergroening via losse projecten en is niet inzichtelijk hoe werklocaties en centra daarin aan bod komen.	De vastgestelde klimaatadaptatienormen worden aantoonbaar toegepast op werklocaties en in winkelgebieden, niet alleen in woonwijken. Een prioriteitsvolgorde met budget: welke gebieden eerst. Zicht op hoe ondernemers kunnen meedoen op eigen kavel en dak, en wat dat oplevert.	**Klimaatadaptatiebeleid:** het beleid “Klimaatbestendig Haarlemmermeer in 2050” bevat concrete basisveiligheidsniveaus die de REUW overneemt als uitgangspunt voor élk type werklocatie: binnen 300 meter een koelteplek van minimaal 200 m², ten minste 40% schaduw op belangrijke langzaamverkeersroutes en verblijfsplekken bij de hoogste zonnestand, en 85% van een maatgevende bui vasthouden waar het valt. Voor nieuwe ontwikkelingen geldt aanvullend dat de helft van de gevel- en dakoppervlakken warmtewerend wordt	**Coalitieakkoord:** het uitvoeringsplan is aangekondigd per wijk of dorp; werklocaties en winkelgebieden komen daar niet als categorie in voor, en er is geen prioriteitsvolgorde of budget voor centra en terreinen zichtbaar.	**Aanjagen** **Meedenken** Lobby voor prioritering: werklocaties en winkelgebieden expliciet meenemen in het aangekondigde uitvoeringsplan voor de openbare ruimte, en een deel van de 8.000 bomen en groene gevels daar laten landen. Toetsingskader: de vastgestelde basisveiligheidsniveaus toepassen bij herinrichting en nieuwe uitgifte op werklocaties en in centra, ook op private kavels. Monitoring: hittestresskaart per terrein en per centrum als prioriteringsinstrument. Afstemmen met de werkgroep Detailhandel & Horeca, waar dit als speerpunt terugkomt voor de centra.

Speerpunt	Uitdaging	Gewenste uitkomst	Haakje in beleid / coalitieakkoord	Geen haakje	Mogelijke actie (strategisch/tactisch)
			ingericht en dat waterneutraal wordt gebouwd. **Coalitieakkoord:** §6.3 klimaatadaptatie is noodzakelijk en de overlast van hitte en droogte is nu al op verschillende plekken groot: 8.000 bomen, groene daken, groene gevels, waterberging als expliciet onderdeel van plannen voor de openbare ruimte, en een uitvoeringsplan per wijk of dorp om de openbare ruimte toekomstbestendig en klimaatadaptief te maken. **REUW 2024:** noemt een groene en klimaatadaptieve inrichting van de openbare ruimte een kernopgave voor zowel bestaande als nieuwe terreinen, en adviseert normen op te leggen voor de openbare ruimte én op kavels, daken te benutten voor vergroening en energieopwekking en bomen te planten tegen hittestress.		

THEMA 4 Detailhandel & Horeca

Speerpunt	Uitdaging	Gewenste uitkomst	Haakje in beleid / coalitieakkoord	Geen haakje	Mogelijke actie (strategisch/tactisch)
1. Uitvoeringsagenda Nota Commerciële Voorzieningen: van dynamische agenda naar uitvoerbaar programma	Ondernemers zien plannen traag landen: braakliggende terreinen, leegstaande panden en herinrichtingen die op zich laten wachten. Zij missen zicht op wat wanneer gebeurt en door wie. De uitvoeringsagenda van de nota is bewust “op hoofdlijnen” gehouden: tijdslijnen, partners, capaciteit en budget ontbreken nog. Het coalitieakkoord wil bruisende winkelcentra, maar noemt detailhandel en horeca niet als economische prioriteit; de enige concrete maatregel is de aanpak van speculatieve leegstand. Risico: de nota blijft visie en de acties komen niet in de begroting. De nota werkt in de praktijk vooral als toetsingskader en heeft geen eigen budget.	Uitgewerkte uitvoeringsagenda 2027–2030 met per actie tijdslijn, trekker, capaciteit en budget. HOP/D&H vaste partner bij uitwerking en monitoring. Jaarlijkse voortgangsrapportage aan de raad.	**Nota:** h6 belooft dat “in vervolgstappen per actie tijdslijnen, betrokken partijen en benodigde middelen worden toegevoegd”. **Coalitieakkoord:** §7.2 bruisende winkelcentra en goede samenwerking met ondernemersverenigingen; inleiding: op het akkoord volgt een uitvoeringsagenda met meetbare doelen, indicatoren, planning en financiële onderbouwing; §5.5 en §5.6 versnellingstafels, vaste aanspreekpunten en “meer projecten afmaken”.	**Coalitieakkoord:** detailhandel en horeca zijn geen economisch speerpunt; geen zichtbare budgetreservering voor de nota-acties.	**Aanjagen** **Meedenken** Lobby voor prioritering bij wethouder EZ: uitwerkingsverzoek voor de uitvoeringsagenda van de nota, gekoppeld aan de uitvoeringsagenda van het college. HOP vraagt een positie in de uitwerking en een jaarlijks monitoringsmoment. Afdeling: EZ, programmamanagement centra. Omgekeerde route: HOP legt de speerpunten neer en vraagt de gemeente te toetsen in welke lopende projecten ze kunnen landen. Per punt een concreet voorstel (probleem, belang, gewenst resultaat), aangevuld met quick wins die snel zichtbaar zijn. Omdat veel punten buiten EZ liggen, ook de afdelingen en wethouders voor openbare ruimte, ruimtelijke ordening en bereikbaarheid betrekken.
2. Basis op orde: een helder basisniveau schoon, heel en veilig	Ondernemers lopen aan tegen zwerfafval, overlast, winkeldiefstal (met name door jongeren, vanaf een uur of drie 's middags) en een lage meldingsbereidheid; ook het uitgaanspubliek is veranderd. Circa drie jaar geleden is het onderhoudsniveau via een raadsbesluit verlaagd (van B naar C, soms van A naar B), en er zijn signalen dat een nieuwe verlaging in winkelgebieden wordt overwogen. Het niveau is vastgelegd met referentiebeelden, maar de gemeente werkt meldinggestuurd en periodieke controle ontbreekt. De nota erkent in §2.3 zelf dat de kwaliteit van de openbare ruimte is afgenomen. De overgang van gebiedsgericht naar wijkgericht werken maakt de positie van centra en gebiedsmanagers bovendien onzeker. De werkgroep	Vastgesteld basisniveau (beeldkwaliteit) per type centrum dat niet eenzijdig verlaagd wordt. Samenwerkingsovereenkomsten schoon, heel en veilig in alle centra, gekoppeld aan KVO. Vast aanspreekpunt per centrum na de overgang naar wijkgericht werken. Geen eenzijdige verlaging meer: wijzigingen worden vooraf met de BIZ-en besproken. Een schouw leidt tot een schouwrapport met concrete acties en opvolging.	**Nota:** pijler 5 (§3.5) en de uitvoeringsagenda: samenwerkingsovereenkomsten schoon, heel en veilig als expliciet instrument, ondertekend door gemeente, ondernemers/vastgoed, politie en brandweer. **Coalitieakkoord:** §1.4 verrommelingsteam structureel, snel reageren/repareren/opruimen, cameratoezicht op kwetsbare plekken zoals de centra van Hoofddorp en Nieuw-Vennep, sociale veiligheid in de inrichting; inleiding: veilig voelen in winkelgebieden; §6.5 buitenruimte schoon, heel en veilig en meer handhaving.	**Nota:** KVO/SVO worden niet genoemd; er is geen normerend beeldkwaliteitsniveau voor centra. **Coalitieakkoord:** de gevolgen van wijkgericht werken voor centra zijn niet uitgewerkt.	**Aanjagen** **Verbinden** Toetsingskader: beeldkwaliteitsniveau per centrumtype vastleggen in de samenwerkingsovereenkomsten, met de afspraak dat wijziging alleen in overleg plaatsvindt. Lobby bij Beheer & Onderhoud en Openbare Orde & Veiligheid. Positie van centra agenderen bij de uitwerking van wijkgericht werken. Monitoring via een gezamenlijke schouw met schouwrapport, concrete acties en opvolging, met mandaat en capaciteit bij de betrokken afdelingen (zoals Schoon); eventueel stelt de BIZ het rapport op. Meldingsbereidheid en cameratoezicht koppelen aan de KVO-cyclus. Koppelen aan de verrommelingsteams uit het coalitieakkoord. Signaal over een mogelijke nieuwe verlaging van het onderhoudsniveau direct adresseren bij Beheer & Onderhoud.

Speerpunt	Uitdaging	Gewenste uitkomst	Haakje in beleid / coalitieakkoord	Geen haakje	Mogelijke actie (strategisch/tactisch)
	zet dit speerpunt op nummer één: een bruisend winkelgebied is niet haalbaar als de openbare ruimte verslechtert.				
3. Diversiteit van aanbod: sturen op groei met verdichtingsstudie, mengformules en matchmaker	Ondernemers willen weten hoe het voorzieningenaanbod meegroeit met de gemeente en missen kengetallen per centrum (Locatus, koopstromen) om dat gesprek te voeren. Mengformules zijn onduidelijk en de handhaving daarop is inconsistent. De nota constateert dat het aanbod commerciële diensten sterk onder niveau is en dat er 40.000–55.000 inwoners bijkomen; de instrumenten staan erin, maar zonder startmoment.	Verdichtingsstudie gestart met ondernemers aan tafel. Helder kader voor mengformules inclusief handhavingslijn. Besluit over de matchmaker. Periodieke monitor (aanbod, leegstand, koopstromen) per centrum als gedeelde sturingsinformatie.	**Nota:** pijler 1 (bouwmonitor commerciële voorzieningen, verdichtingsstudie), pijler 2 (faciliteren van mengvormen/blurring, verkennen matchmaker) en §5.6 (behoud minimum voorzieningenniveau); onderbouwd in het Stec-analysedocument bij de nota. **Coalitieakkoord:** §5 kondigt maatregelen tegen speculatieve leegstand aan.	**Nota:** monitoring blijft beperkt tot de bouwmonitor; koopstromenonderzoek en Locatus-data zijn niet opgenomen. Geen eigen actie voor versterking van de dienstverleningssector.	**Aanjagen** **Signaleren** Lobby voor prioritering: verdichtingsstudie als eerste actie. Uitwerkingsverzoek: kader mengformules met handhavingslijn (EZ + VTH). Verzoek om deelname aan het volgende koopstromenonderzoek Randstad en om Locatus-data te delen met HOP. HOP-inbreng in de matchmaker-verkenning, eventueel met DNWS. Taakverdeling: verdichtingsstudie en kader mengformules bij de gemeente, matchmaking bij een professioneel bureau.
4. Horeca: helderheid over hoeveel, waar en welke categorieën	Horecaondernemers missen duidelijkheid: hoeveel horeca wil de gemeente en waar wordt geconcentreerd? De categorisering uit het horecabeleid 2009 past niet meer bij all-day horeca, die nodig is om rendabel te zijn. Rond het Burgemeester van Stamplein is onduidelijk of het wel of geen horecaplein is, wat ondernemen er lastig maakt. De horecaontwikkelgebieden uit 2009 hebben geen expliciete plek gekregen. De nota stelt vast dat het aanbod achterblijft bij vergelijkbare gemeenten en zet in op concentratie, maar wijst geen ambitieniveau per centrum aan.	Geactualiseerd horecakader met eigentijdse categorieën, aangewezen concentratiegebieden en een ambitieniveau per centrum. Flexibele vergunningen en openingstijden. Verplichte horecaparagraaf bij elke herinrichting (zichtbaarheid, terrassen, routing).	**Nota:** pijler 4 bevat drie concrete acties: uitwerken horecacategorieën, randvoorwaarden voor horeca bij herinrichting, nader onderzoek uitgaansbehoefte jongeren. Dit onderdeel is in de nota het verst uitgewerkt. **Economische Koers:** actie 22: in gesprek met horecaondernemers over een voorziening voor nachtelijke horeca. **Coalitieakkoord:** §8.6 meer ondernemerschap in dorpshuizen, zonder oneerlijke concurrentie met reguliere horeca. **Horecabeleid 2009:** benoemt de bestaande horecaontwikkelgebieden, die in de praktijk zijn uitgegroeid tot belangrijke ontmoetings- en verblijfsgebieden.	**Coalitieakkoord:** horeca wordt nergens als economisch thema genoemd.	**Aanjagen** **Meedenken** Lobby voor prioritering: uitwerking van de horecacategorieën als eerste nota-actie, met HOP en KHN als medeopstellers. Toetsingskader: horecaparagraaf verplicht in herinrichtingsprojecten (Kruisweg, Raadhuisplein, centrum Nieuw-Vennep). Afdeling: EZ en Ruimtelijke Ontwikkeling.
5. Aantrekkelijke, klimaatbestendige centra: vergroening als programma, niet als project	Ondernemers willen weten waar de gemeente begint met vergroening en met welk budget: liever één gebied goed dan overal half werk. Nu gebeurt het via losse groenprojecten en is het TBWL-budget voor winkelgebieden niet inzichtelijk. Hittestress wordt een	Meerjarenprogramma vergroening en klimaatadaptatie voor centra met prioriteitsvolgorde en budget. Programma Toekomstbestendige Werklocaties structureel beschikbaar voor winkelgebieden. Provinciale	**Nota:** §3.5 en hoofdstuk 4 (per centrum benoemd; Stadscentrum Hoofddorp het meest concreet met schaduw, koele plekken en wateropvang); uitvoeringsagenda pijler 3: inzet programma Toekomstbestendige Werklocaties voor verblijfskwaliteit, vergroening en klimaatadaptatie; h5	**Coalitieakkoord:** het duurzaamheidsbeleid richt zich op wijken, woningen en de eigen organisatie, niet op centra. **Nota:** geen klimaatadaptatieprogramma voor winkelgebieden;	**Aanjagen** Lobby dat een expliciet deel van de 8.000 bomen en de groene gevels in de centra landt. Uitwerkingsverzoek: meerjarenprogramma met budget onder het programma Toekomstbestendige Werklocaties (EZ + Duurzaamheid + Beheer). Monitoring via een

Speerpunt	Uitdaging	Gewenste uitkomst	Haakje in beleid / coalitieakkoord	Geen haakje	Mogelijke actie (strategisch/tactisch)
In samenwerking met Thema Duurzaamheid & Energie	steeds concreter probleem. De nota benoemt de versteende uitstraling per centrum ('t Paradijs, Getsewoud, Venneperstraat, Stadscentrum Hoofddorp), maar behandelt klimaatadaptatie als randvoorwaarde en kans, niet als programma met budget.	subsidieregeling benut als cofinanciering. Op korte termijn: vergroening komt aantoonbaar terug in lopende herinrichtingen.	verwijst naar de provinciale subsidieregeling Ondersteuning toekomstbestendige werklocaties. **Coalitieakkoord:** §6.5 vergroenen en verduurzamen zijn noodzaak: 8.000 bomen, groene daken, groene gevels en waterbergingen.	klimaatadaptatie is randvoorwaarde, geen kerndoel.	hittestresskaart per centrum als prioriteringsinstrument. HOP jaagt aan dat vergroening terugkomt in relevante lopende projecten.

THEMA 5 Personeel & Arbeidsmarkt

Speerpunt	Uitdaging	Gewenste uitkomst	Haakje in beleid / coalitieakkoord	Geen haakje	Mogelijke actie (strategisch/tactisch)
1. Eén toegang tot arbeidsmarktdienstverlening voor het hele bedrijfsleven	Haarlemmermeer heeft meer banen dan inwoners: tegenover een arbeidsaanbod van zo'n 88.000 personen staan ongeveer 150.000 banen. De krapte raakt niet alleen de luchtvaart: techniek, bouw, logistiek, zorg, detailhandel en horeca kampen allemaal met tekorten. Er is een Regionaal Werkcentrum op Schiphol, maar bedrijven daarbuiten weten niet goed waar zij terechtkunnen. Voor ondernemers is onduidelijk bij wie zij moeten zijn: gemeente, UWV, werkgeversservicepunt, MRA of onderwijs. Er is behoefte aan één duidelijke ingang.	Eén herkenbare ingang voor werkgevers in Haarlemmermeer, ook voor bedrijven buiten de luchtvaartsector, waarachter de bestaande partijen samenwerken. Zicht op welke tekorten in welke sectoren spelen, zodat inzet gericht kan worden. HOP als kanaal om die ingang bij ondernemers bekend te maken.	**Coalitieakkoord:** §3 constateert dat Haarlemmermeer meer banen dan bewoners heeft en noemt het op elkaar laten aansluiten daarvan expliciet de uitdaging; §3.1 de coalitie staat voor een actief arbeidsmarktbeleid en wil het arbeidspotentieel beter laten aansluiten op de werkgelegenheid in de gemeente en op de speerpuntsectoren uit het economisch beleid. Ook wordt ingezet op bemiddeling van statushouders en op snellere erkenning van buitenlandse diploma's. **Economische Koers:** actie 24: de meest relevante knelpunten op de arbeidsmarkt worden in MRA-verband geanalyseerd; actie 19: het ondernemersplein en de online omgeving bieden kansen voor gevestigde en startende ondernemers; actie 21: de MKB-agenda voorziet in meerdere gespreksrondes met lokale ondernemers.	**Coalitieakkoord:** het arbeidsmarktbeleid is geschreven vanuit inwoners en het vangnet; er staat geen aanpak in die zich tot werkgevers richt, en het Regionaal Werkcentrum of een vergelijkbare ingang voor bedrijven buiten de luchtvaart komt niet voor. **Economische Koers:** de gemeente rekent het arbeidsaanbod als geheel tot een invloedscirkel waar zij bewust geen acties op oppakt; de enige arbeidsmarktactie in het uitvoeringsprogramma is een analyse in MRA-verband.	**Agenderen** **Signaleren** Lobby voor agendering: een herkenbare werkgeversingang voor heel Haarlemmermeer, aanhakend bij het ondernemersplein dat het akkoord al aankondigt (EZ samen met Werk & Inkomen). Uitwerkingsverzoek: de MRA-analyse van arbeidsmarktknelpunten vertalen naar Haarlemmermeerse sectoren en die uitkomsten delen met HOP. HOP inbrengen als gesprekspartner bij de MKB-agenda, zodat personeel daar een vast onderwerp is.
2. TechCampus: van ontwikkelfase naar uitvoering	Het tekort aan goed geschoolde technische mbo'ers is structureel en wordt versterkt door de energietransitie en de bouwopgave. TechCampus is de publiek-private samenwerking die dit lokaal aanpakt (Nova College, opleidingsbedrijven IW en Bouwmensen, ondernemers en de gemeente) en gaat volgens het eigen beleidsplan vanaf 2026 van ontwikkelfase naar uitvoeringsfase. In die overgang zijn structurele financiering en bestuurlijke rugdekking nodig. De gemeente zit met een beleidsmedewerker in het operationele team, maar niet in de stuurgroep; die wordt op de hoogte gehouden. Voor ondernemers is dat een smalle basis voor een samenwerking waar de hele technische sector op leunt.	TechCampus bestuurlijk verankerd als gemeentelijke partner in plaats van een initiatief dat op de hoogte wordt gehouden, met structurele financiering voor de programmalijnen. Meer bedrijven uit de HOP-achterban aangesloten als erkend leerbedrijf met stage- en leerwerkplekken. Zichtbare resultaten op de eigen doelen: meer instroom in techniek en minder uitval tijdens en na de opleiding.	**TechCampus:** het beleidsplan 2024–2029 beschrijft een publiek-private samenwerking met de gemeente als partner, met vier actielijnen (kiezen, leren, werken, innoveren) en concrete doelen: meer leerlingen en zij-instromers die voor techniek kiezen en fors minder uitstroom door beter aansluitend lesmateriaal, meer stageplekken en betere begeleiding. Vanaf 2026 start de uitvoeringsfase, waarin elke programmalijn een eigen werkgroep, taakstelling en begroting krijgt. **Coalitieakkoord:** §3.1 de binding tussen bedrijfsleven en onderwijs is er en kan sterker; het arbeidspotentieel moet beter aansluiten op de speerpuntsectoren uit het economisch beleid. **Economische Koers:** actie 14: verdieping in de scale-upmarkt en met	**Coalitieakkoord:** TechCampus komt niet voor in het akkoord en er is geen structurele financiering of gemeentelijke rol voor belegd; een sectorale aanpak voor tekorten in techniek en bouw ontbreekt.	**Aanjagen** **Verbinden** Lobby voor prioritering: de gemeentelijke deelname aan TechCampus verstevigen en meerjarige financiering van de programmalijnen agenderen bij de wethouders Economische Zaken en Onderwijs. Uitwerkingsverzoek: TechCampus expliciet koppelen aan de speerpuntsectoren uit het economisch beleid, zodat het uit de vrijblijvendheid komt. HOP zelf: leden werven als erkend leerbedrijf en stageplekken zichtbaar maken, en TechCampus een vaste plek geven in de werkgroep.

Speerpunt	Uitdaging	Gewenste uitkomst	Haakje in beleid / coalitieakkoord	Geen haakje	Mogelijke actie (strategisch/tactisch)
			marktpartijen verkennen wat de kansen zijn voor een campus (MBO-MKB).		
3. Om- en bijscholing en onbenut arbeidspotentieel benutten	Ondernemers zoeken personeel dat er in de eigen gemeente wél is, maar niet in beeld: mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, statushouders, arbeidsmigranten, zij-instromers en mensen die willen omscholen. Het onbenutte potentieel is niet inzichtelijk en daardoor niet inzetbaar. Tegelijk vraagt de energietransitie om vaardigheden die de huidige beroepsbevolking nog niet heeft, en is leren en ontwikkelen bij veel mkb-bedrijven geen vast onderdeel van het werk. In sectoren als detailhandel en horeca, waar veel jongeren hun eerste baan vinden, is er geen beleidskader dat personeel adresseert.	Inzicht in het onbenutte arbeidspotentieel in Haarlemmermeer en in wat werkgevers nodig hebben om die mensen aan te nemen. Een bereikbaar aanbod voor om- en bijscholing waar ook kleinere bedrijven gebruik van kunnen maken. Erkenning dat personeelstekorten ook in detailhandel, horeca en dienstverlening spelen, niet alleen in techniek en logistiek.	**Coalitieakkoord:** §3.1 statushouders en waar mogelijk asielzoekers worden gezien als arbeidspotentieel binnen de gemeente, met actieve bemiddeling naar de speerpuntsectoren; richting het Rijk wordt ingezet op snellere erkenning van buitenlandse diploma's. Ook onderzoekt de gemeente wat zij en werkgevers kunnen doen tegen uitbuiting van arbeidsmigranten. §3 iedereen doet mee naar vermogen. **TechCampus:** actielijn "werken": leren en ontwikkelen een vast onderdeel maken van het werknemerschap, met hybride leren en werken zodat medewerkers over actuele kennis beschikken; het beleidsplan benoemt expliciet dat onbenut potentieel niet inzichtelijk en daardoor niet inzetbaar is. **Economische Koers:** noemt aantrekkelijk werkgeverschap als onderdeel van de pijler kwaliteit en signaleert de krapte in onder meer techniek, logistiek en onderwijs; actie 9 verdiept zich in de groeiende groep zzp'ers buiten formele werklocaties.	**Coalitieakkoord:** om- en bijscholing komen niet voor; de aanpak is gericht op mensen met een uitkering, niet op werkenden die willen omscholen of op werkgevers die willen opleiden. **Nota:** personeel en arbeidsmarkt komen in het beleid voor commerciële voorzieningen feitelijk niet voor: er staat niets over personeelstekorten in detailhandel of horeca, over stages en scholing, of over samenwerking met het mbo. Het is bewust ruimtelijk-economisch beleid, waardoor deze sectoren voor personeelsvraagstukken nergens terechtkunnen.	**Agenderen** **Signaleren** Lobby voor agendering van om- en bijscholing en van personeelstekorten buiten techniek en logistiek in het arbeidsmarktbeleid (Werk & Inkomen samen met EZ). Uitwerkingsverzoek: het onbenutte arbeidspotentieel in beeld brengen, samen met UWV en onderwijs, en vertalen naar wat werkgevers nodig hebben. Monitoring: de vertaling van de MRA-knelpuntenanalyse naar Haarlemmermeerse sectoren jaarlijks bespreken met HOP. Afstemmen met de werkgroep Detailhandel & Horeca, waar personeel als signaal is opgehaald maar geen beleidskader heeft.
4. Huisvesting arbeidsmigranten als vestigingsvoorwaarde	Veel ondernemers zijn afhankelijk van arbeidsmigranten; in de werkgroep Bedrijventerreinen & Vastgoed werd de behoefte geschat op 14.000 tot 15.000 personen. Zonder goede en veilige huisvesting kunnen bedrijven deze mensen niet werven en vasthouden. Waar die huisvesting ontbreekt, ontstaan illegale en slechte woonsituaties, ook op en rond bedrijventerreinen, met risico op uitbuiting en ondermijning. Werkgevers die het goed willen regelen, weten niet waar en onder welke voorwaarden dat kan. De gemeente benadert het onderwerp vooral vanuit excessen, terwijl het	Een gemeentelijke aanpak voor huisvesting van arbeidsmigranten, opgesteld samen met werkgevers: een behoefteraming, een kwaliteitskader en duidelijkheid over waar huisvesting ruimtelijk kan. Werkgevers weten waar zij terechtkunnen om dit goed te regelen. Minder illegale en onveilige huisvesting, en daarmee minder voedingsbodem voor uitbuiting en ondermijning.	**Coalitieakkoord:** §3.1 Haarlemmermeer kent veel arbeidsmigranten, die soms slachtoffer zijn van uitbuiting of op straat belanden wanneer een contract eindigt waarbij de werkgever ook de woonruimte regelde; de gemeente onderzoekt wat zij en werkgevers kunnen doen om deze excessen tegen te gaan. §1.2 ondermijning vraagt een gecoördineerde aanpak en ondernemers worden aangemoedigd vermoedens te melden. **Economische Koers:** §2.3 het aantal banen is bijna twee keer zo groot als de werkzame beroepsbevolking en groeit sneller dan de gemeente huisvesting kan bieden; er is een inkomende pendel van 120.000 tot 130.000 mensen.	**Coalitieakkoord:** huisvesting van arbeidsmigranten wordt alleen benaderd vanuit excessen en menselijk oogpunt; er is geen behoefteraming, geen ruimtelijk of kwalitatief kader en geen aanspreekpunt voor werkgevers die huisvesting goed willen regelen. **Economische Koers:** signaleert de spanning tussen banengroei en huisvesting, maar het uitvoeringsprogramma	**Agenderen** **Meedenken** Lobby voor verbreding van het in §3.1 aangekondigde onderzoek: van excessen naar de volledige huisvestingsopgave, met werkgevers en HOP aan tafel. Omdat het onderwerp Werk & Inkomen, Wonen en Openbare Orde & Veiligheid raakt, vragen om één integrale trekker. Uitwerkingsverzoek: een behoefteraming en kwaliteitskader voor huisvesting van arbeidsmigranten, inclusief de vraag waar dit ruimtelijk kan. De interne kennislunch over arbeidsmigranten en veiligheid die in de werkgroep Bedrijventerreinen & Vastgoed is voorgesteld, benutten als opstap. Afstemmen met B&V, waar ondermijning op de terreinen speelt.

Speerpunt	Uitdaging	Gewenste uitkomst	Haakje in beleid / coalitieakkoord	Geen haakje	Mogelijke actie (strategisch/tactisch)
	voor ondernemers een voorwaarde is om te kunnen blijven draaien.			bevat geen actie op huisvesting van personeel.	